

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про Збройні Сили України

(Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 9, ст.108)

{Вводиться в дію Постановою ВР
№ 1935-ХІІ від 06.12.91, ВВР, 1992, № 9, ст.109}

{Із змінами, внесеними згідно із Законом
№ 3548-ХІІ від 21.10.93, ВВР, 1993, № 44, ст.421}

{В редакції Закону
№ 2019-ІІІ від 05.10.2000, ВВР, 2000, № 48, ст.410}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1003-ІV від 19.06.2003, ВВР, 2004, № 2, ст. 8
№ 1740-ІV від 03.06.2004, ВВР, 2004, № 33-34, ст. 405
№ 2341-ІV від 13.01.2005, ВВР, 2005, № 10, ст.188
№ 328-V від 03.11.2006, ВВР, 2006, № 51, ст.519
№ 107-VI від 28.12.2007, ВВР, 2008, № 5-6, № 7-8, ст.78 - зміни діють по 31 грудня 2008 року}

{Додатково див. Рішення Конституційного Суду
№ 10-рп/2008 від 22.05.2008}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 309-VI від 03.06.2008, ВВР, 2008, № 27-28, ст.253
№ 803-VI від 25.12.2008, ВВР, 2009, № 19, ст.258
№ 1256-VI від 14.04.2009, ВВР, 2009, № 36-37, ст.513
№ 2526-VI від 21.09.2010, ВВР, 2011, № 4, ст.27
№ 2592-VI від 07.10.2010, ВВР, 2011, № 10, ст.63
№ 4026-VI від 15.11.2011, ВВР, 2012, № 25, ст.264
№ 5286-VI від 18.09.2012, ВВР, 2013, № 38, ст.499}

{Щодо втрати чинності Закону № 2592-VI від 07.10.2010
додатково див. Закон № 763-VII від 23.02.2014, ВВР, 2014, № 12, ст.189}

{Із змінами, внесеними згідно із Законами
№ 1127-VII від 17.03.2014, ВВР, 2014, № 17, ст.595
№ 1190-VII від 08.04.2014, ВВР, 2014, № 23, ст.871
№ 1313-VII від 05.06.2014, ВВР, 2014, № 29, ст.946
№ 716-VIII від 06.10.2015, ВВР, 2015, № 47, ст.436
№ 1420-VIII від 16.06.2016, ВВР, 2016, № 31, ст.546
№ 1437-VIII від 07.07.2016, ВВР, 2016, № 33, ст.564
№ 2396-VIII від 05.04.2018, ВВР, 2018, № 21, ст.194
№ 2469-VIII від 21.06.2018, ВВР, 2018, № 31, ст.241
№ 2581-VIII від 02.10.2018, ВВР, 2018, № 46, ст.371
№ 2704-VIII від 25.04.2019, ВВР, 2019, № 21, ст.81
№ 144-IX від 02.10.2019, ВВР, 2019, № 46, ст.301
№ 912-IX від 17.09.2020
№ 1702-IX від 16.07.2021, ВВР, 2021, № 41, ст.339 - вводиться в дію з 01.01.2022
№ 1882-IX від 16.11.2021
№ 2158-IX від 24.03.2022
№ 2952-IX від 24.02.2023}

Україна, враховуючи необхідність забезпечення власної воєнної безпеки та оборони, усвідомлюючи свою відповідальність у справі підтримання міжнародної стабільності, як суверенна і незалежна, демократична, соціальна, правова держава має Збройні Сили України із необхідним рівнем їх бойової готовності та боєздатності.

Цей Закон визначає функції, склад Збройних Сил України, правові засади їх організації, діяльності, дислокації, керівництва та управління ними.

Розділ І ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Стаття 1. Функції Збройних Сил України

Збройні Сили України - це військове формування, на яке відповідно до Конституції України покладаються оборона України, захист її суверенітету, територіальної цілісності і недоторканності.

Збройні Сили України забезпечують стримування збройної агресії проти України та відсічі їй, охорону повітряного простору держави та підводного простору у межах територіального моря України у випадках, визначених законом, беруть участь у заходах, спрямованих на боротьбу з тероризмом.

{Частина друга статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законом № 803-VI від 25.12.2008}

{Частину третю статті 1 виключено на підставі Закону № 4026-VI від 15.11.2011}

З'єднання, військові частини і підрозділи Збройних Сил України відповідно до закону можуть залучатися до здійснення заходів правового режиму воєнного і надзвичайного стану, безпеки та захисту критичної інфраструктури, здійснення заходів щодо поведінки з військовополоненими в особливий період, заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, організації та підтримання дій руху опору, проведення військових інформаційно-психологічних операцій, боротьби з тероризмом і піратством, заходів щодо здійснення захисту життя, здоров'я громадян та об'єктів (майна) державної власності за межами України, забезпечення їх безпеки та евакуації (повернення), посилення охорони державного кордону, захисту суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні та на континентальному шельфі та їх правового оформлення, забезпечення безпеки національного морського судноплавства України у відкритому морі чи в будь-якому місці поза межами юрисдикції будь-якої держави, заходів щодо запобігання розповсюдженню зброї масового ураження, протидії незаконним перевезенням зброї і наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів у відкритому морі, ліквідації надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, кризових ситуацій, надання військової допомоги іншим державам, а також брати участь у міжнародному військовому співробітництві, міжнародних антитерористичних, антипіратських та інших міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки на підставі міжнародних договорів України та в порядку і на умовах, визначених законодавством України.

{Частина четверта статті 1 в редакції Закону № 4026-VI від 15.11.2011; із змінами, внесеними згідно із Законом № 5286-VI від 18.09.2012; в редакції Закону № 1437-VIII від 07.07.2016; із змінами, внесеними згідно із Законами № 144-IX від 02.10.2019, № 1882-IX від 16.11.2021, № 2158-IX від 24.03.2022}

Збройні Сили України у сфері захисту критичної інфраструктури забезпечують організацію захисту військових об'єктів критичної інфраструктури Збройних Сил України від терористичних загроз, підготовку до застосування військ (сил) Збройних Сил України у разі вчинення терористичного акту в повітряному просторі або територіальному морі України, проведення заходів з підвищення рівня захищеності, усунення ризиків і загроз вибухопожежобезпеки арсеналів, баз та складів Збройних Сил України, виконання завдань з протиповітряного прикриття важливих об'єктів держави (критичної інфраструктури), перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 1 доповнено новою частиною згідно із Законом № 2158-IX від 24.03.2022}

Органи військового управління розвідки та військові частини розвідки Збройних Сил України, Сили спеціальних операцій Збройних Сил України відповідно до закону можуть залучатися до виконання розвідувальних завдань.

{Статтю 1 доповнено частиною згідно із Законом № 2526-VI від 21.09.2010; в редакції Законів № 1437-VIII від 07.07.2016, № 912-IX від 17.09.2020}

Органи військового управління забезпечують неухильне додержання вимог Конституції України стосовно того, що Збройні Сили України не можуть бути використані для обмеження прав і свобод громадян або з метою повалення конституційного ладу, усунення органів державної влади чи перешкоджання їх діяльності.

Ніякі надзвичайні обставини, накази чи розпорядження командирів і начальників не можуть бути підставою для будь-яких незаконних дій по відношенню до цивільного населення, його майна та навколишнього середовища.

За віддання і виконання явно злочинного розпорядження чи наказу військовослужбовці несуть відповідальність згідно з законом.

Права і обов'язки військовослужбовців, які залучаються до здійснення заходів, передбачених частиною четвертою цієї статті, визначаються законом.

{Частина статті 1 із змінами, внесеними згідно із Законами № 2341-IV від 13.01.2005, № 4026-VI від 15.11.2011}

Стаття 1¹. Право на застосування зброї та бойової техніки в мирний час та в особливий період (крім періоду дії воєнного стану)

{Назва статті 1¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 144-IX від 02.10.2019}

З'єднання, військові частини, підрозділи і військовослужбовці, у тому числі чергові сили, Збройних Сил України в мирний час та в особливий період (крім періоду дії воєнного стану) мають право застосовувати і використовувати зброю та бойову техніку для:

{Абзац перший частини першої статті 1¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 144-IX від 02.10.2019}

відбиття ударів засобів повітряного та підводного нападу по важливих державних та воєнних об'єктах, безпосереднє прикриття яких здійснюється черговими силами;

припинення порушення державного кордону України повітряними суднами збройних формувань інших держав, які не виконують команд (сигналів), що подаються черговими літаками-перехоплювачами (вертольотами), або застосовують зброю;

припинення протиправних дій повітряних суден у повітряному просторі України, якщо вони використовуються з метою здійснення терористичного акту;

примушення до посадки захоплених (викрадених) повітряних суден;

забезпечення виконання покладених на Збройні Сили України завдань щодо відсічі можливої збройної агресії проти України, забезпечення недоторканності повітряного простору та підводного простору в межах територіального моря України;

самозахисту в разі застосування зброї проти них або загрози такого застосування, а також у разі будь-яких дій, що можуть призвести до нанесення значних матеріальних збитків об'єктам, які прикриваються ними, за місцем дислокації чи в районі виконання завдань;

надання допомоги кораблям (катерам) Морської охорони Державної прикордонної служби України у разі застосування зброї проти них або загрози такого застосування, а також під час безперервного переслідування, що розпочалося у територіальному морі України, іноземного судна у відкритому морі для примушення його зупинитися;

відбиття піратських нападів на морські або повітряні судна та осіб, які перебувають на їх борту, захоплення піратських морських або повітряних суден, звільнення заручників, а також морських або повітряних суден, захоплених піратами, у відкритому морі чи в іншому місці поза межами юрисдикції будь-якої держави;

забезпечення виконання покладених на з'єднання, військові частини і підрозділи Збройних Сил України завдань під час їх застосування в районі проведення антитерористичної операції, у разі вчинення терористичного акту в повітряному просторі або територіальному морі України;

{Абзац десятий статті 1¹ в редакції Закону № 1313-VII від 05.06.2014}

забезпечення захисту від терористичних посягань об'єктів та майна Збройних Сил України, зброї масового ураження, ракетної і стрілецької зброї, боєприпасів, вибухових та отруйних речовин, що перебувають у військових частинах або зберігаються у визначених місцях;

{Абзац статті 1¹ в редакції Закону № 1313-VII від 05.06.2014}

забезпечення під час проведення антитерористичної операції виконання завдань щодо припинення діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій, участі у затриманні осіб, а також для знешкодження осіб у випадках, коли їх дії реально загрожують життю та здоров'ю заручників, учасників антитерористичної операції або інших осіб;

{Абзац статті 1¹ в редакції Закону № 1313-VII від 05.06.2014}

забезпечення виконання покладених на Збройні Сили України завдань у відкритому морі з протидії незаконним перевезенням зброї і наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів;

здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях.

{Частину першу статті 1¹ доповнено абзацом чотирнадцятим згідно із Законом № 144-IX від 02.10.2019}

Під час залучення до виконання завдань з посилення охорони державного кордону та суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні з'єднання, військові частини, підрозділи і військовослужбовці Збройних Сил України мають право:

{Абзац перший частини другої статті 1¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 144-IX від 02.10.2019}

зберігати, застосовувати і використовувати спеціальні засоби та зброю;

зберігати, застосовувати і використовувати заходи примусу у випадках та порядку, передбачених статтями 21-21⁵ Закону України "Про Державну прикордонну службу України".

{Абзац третій частини другої статті 1¹ із змінами, внесеними згідно із Законом № 2952-IX від 24.02.2023}

Застосування і використання зброї та бойової техніки допускається в разі, якщо інші заходи виявилися неефективними або застосування таких заходів є неможливим.

{Закон доповнено статтею 1¹ згідно із Законом № 4026-VI від 15.11.2011}

Стаття 2. Правова основа діяльності Збройних Сил України

Правовою основою діяльності Збройних Сил України є Конституція України, цей Закон, Закон України "Про оборону України", статuti Збройних Сил України, інші закони України, акти Президента України, Кабінету Міністрів України, міжнародні договори України, що регулюють відносини в оборонній сфері.

Розділ II

ЗАГАЛЬНА СТРУКТУРА, СКЛАД, ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ДИСЛОКАЦІЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Стаття 3. Структура Збройних Сил України

Збройні Сили України мають таку загальну структуру:

Генеральний штаб Збройних Сил України;

Командування об'єднаних сил Збройних Сил України;

види Збройних Сил України - Сухопутні війська, Повітряні Сили, Військово-Морські Сили;

окремі роди сил Збройних Сил України - Сили спеціальних операцій, Сили територіальної оборони, Сили логістики, Сили підтримки, Медичні сили;

окремі роди військ Збройних Сил України - Десантно-штурмові війська, Війська зв'язку та кібербезпеки;

органи військового управління, з'єднання, військові частини, вищі військові навчальні заклади, військові навчальні підрозділи закладів вищої освіти, установи та організації, що не належать до видів та окремих родів військ (сил) Збройних Сил України.

Організаційно Збройні Сили України складаються з органів військового управління, з'єднань, військових частин, вищих військових навчальних закладів, військових навчальних підрозділів закладів вищої освіти, установ та організацій.

{Стаття 3 із змінами, внесеними згідно із Законами № 1740-IV від 03.06.2004, № 803-VI від 25.12.2008, № 1420-VIII від 16.06.2016, № 2396-VIII від 05.04.2018; текст статті 3 в редакції Закону № 1702-IX від 16.07.2021 - вводить в дію з 01.01.2022}

Стаття 4. Чисельність Збройних Сил України

Чисельність Збройних Сил України затверджується Верховною Радою України за поданням Президента України.

Гранична чисельність працівників центрального апарату Міністерства оборони України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Стаття 5. Комплектування Збройних Сил України

Особовий склад Збройних Сил України складається з військовослужбовців і працівників Збройних Сил України.

Окремі посади працівників Збройних Сил України можуть комплектуватися громадянами, які проходять альтернативну (невійськову) службу у порядку, визначеному законом.

Громадяни України, які проходять військову службу та службу у військовому резерві у Збройних Силах України, складають військову присягу на вірність Українському народові. Іноземці та особи без громадянства, які відповідно до закону вперше приймаються на військову службу до Збройних Сил України, беруть офіційні зобов'язання неухильно додержуватися Конституції та законів України, сумлінно виконувати обов'язки військової служби. При виконанні обов'язків служби військовослужбовці носять військову форму одягу, їм довічно встановлюється військове звання. Порядок позбавлення військового звання визначається законом.

Трудові відносини працівників Збройних Сил України регулюються законодавством про працю.

Відомості про особовий склад Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, а також про осіб, які співпрацюють або раніше співпрацювали на конфіденційній основі із Силами спеціальних операцій Збройних Сил України, становлять державну таємницю і підлягають захисту відповідно до Закону України "Про державну таємницю".

{Статтю 5 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1437-VIII від 07.07.2016}

{Стаття 5 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1127-VII від 17.03.2014; в редакції Закону № 716-VIII від 06.10.2015}

Стаття 6. Дислокація Збройних Сил України

Органи військового управління, з'єднання, військові частини, військові навчальні заклади, установи та організації Збройних Сил України дислокуються на території держави або тимчасово за її межами відповідно до завдань оборони, стратегічного плану застосування і завдань Збройних Сил України з урахуванням військово-адміністративного поділу території України та соціально-економічних умов районів дислокації.

План дислокації Збройних Сил України розробляється Генеральним штабом Збройних Сил України, узгоджується Міністерством оборони України з Кабінетом Міністрів України і затверджується Президентом України.

Передислокація військових частин, а також військових навчальних закладів, установ та організацій Збройних Сил України до рівня з'єднання здійснюється за рішенням Міністерства оборони України за погодженням з Кабінетом Міністрів України, а з'єднань - за рішенням Президента України.

{Стаття 6 із змінами, внесеними згідно із Законом № 803-VI від 25.12.2008}

Розділ III КЕРІВНИЦТВО ЗБРОЙНИМИ СИЛАМИ УКРАЇНИ ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇХ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття 7. Президент України - Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України

Керівництво Збройними Силами України в межах, передбачених Конституцією України, здійснює Президент України як Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України.

В особливий період керівництво Збройними Силами України та іншими військовими формуваннями Президент України може здійснювати через Ставку Верховного Головнокомандувача, робочим органом якої є Генеральний штаб Збройних Сил України.

Стаття 8. Керівництво Збройними Силами України

Міністр оборони України здійснює військово-політичне та адміністративне керівництво Збройними Силами України, а також інші повноваження, передбачені законодавством.

Військово-політичне керівництво Збройними Силами України - діяльність, спрямована на забезпечення реалізації політики держави у Збройних Силах України, політичних та стратегічних цілей у сфері оборони, принципів і напрямів розвитку Збройних Сил України.

Адміністративне керівництво Збройними Силами України - діяльність, спрямована на всебічне забезпечення життєдіяльності Збройних Сил України, їх функціонування та розвитку в межах виконання основних завдань державної політики у сфері оборони.

Головнокомандувач Збройних Сил України є найвищою військовою посадовою особою у Збройних Силах України.

Головнокомандувач Збройних Сил України здійснює через Генеральний штаб Збройних Сил України безпосереднє військове керівництво Збройними Силами України.

Безпосереднє військове керівництво - діяльність, спрямована на здійснення заходів щодо розвитку Збройних Сил України, їх технічного оснащення, підготовки та всебічного забезпечення, визначення основ їх застосування, а також управління ними.

Командувачі видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України підпорядковуються Головнокомандувачу Збройних Сил України та відповідають за розвиток підпорядкованих їм військ (сил), їх технічне оснащення та всебічне забезпечення, підготовку та готовність до виконання покладених завдань.

У процесі організації підготовки підпорядкованих військ (сил) та забезпечення їх озброєнням, військовою технікою, іншими матеріально-технічними засобами командувачі видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України розробляють відповідні доктрини, настанови, бойові статuti, оперативні і тактичні стандарти підготовки до застосування та ведення операцій (бойових дій).

Повноваження командувачів видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, основні завдання та порядок функціонування командувачів видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України визначаються в положеннях, які затверджуються Головнокомандувачем Збройних Сил України.

Командувач об'єднаних сил підпорядковується Головнокомандувачу Збройних Сил України та здійснює через Об'єднаний оперативний штаб Збройних Сил України оперативний контроль за набуттям ними оперативних (бойових) спроможностей, планування застосування та безпосереднє управління об'єднаними силами і засобами Збройних Сил України, інших складових сил оборони, які передані у його підпорядкування, а також національним контингентом і національним персоналом, які беруть участь у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

Командувачі видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України здійснюють передачу визначеного Головнокомандувачем Збройних Сил України комплексу боєздатних сил і засобів Командувачу об'єднаних сил, який здійснює оперативний контроль за набуттям ними оперативних (бойових) спроможностей та управління їх застосуванням.

Командувачі видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України, командувачі (керівники) інших військових формувань, від яких визначений комплект сил і засобів переданий до складу об'єднаних сил, продовжують здійснювати їх укомплектування особовим складом, озброєнням, боєприпасами, військовою та спеціальною технікою, іншими матеріально-технічними засобами.

Командувачі видів, окремих родів військ (сил) Збройних Сил України можуть проводити операції із залученням сил і засобів відповідного виду або окремого роду військ (сил) та здійснювати управління силами і засобами в операціях, що проводяться в мирний час поза затвердженими Головнокомандувачем Збройних Сил України межами відповідальності Командувача об'єднаних сил.

{Стаття 8 в редакції Законів № 803-VI від 25.12.2008, № 2469-VIII від 21.06.2018}

Стаття 9. Повноваження Кабінету Міністрів України стосовно Збройних Сил України

Кабінет Міністрів України:

організує підготовку та реалізацію загальнодержавних програм розвитку Збройних Сил України, озброєння та військової техніки, інших державних програм стосовно Збройних Сил України, державного оборонного замовлення на поставку (закупівлю) продукції, виконання робіт, надання послуг для потреб Збройних Сил України, створення недоторканих та мобілізаційних запасів;

забезпечує постачання Збройними Силами України озброєння, військової техніки, енергетичних, матеріально-технічних та інших ресурсів і майна, надання послуг та їх фінансування в обсягах, що необхідні для ефективного виконання Збройними Силами України покладених на них завдань і функцій;

забезпечує комплектування Збройних Сил України особовим складом, їх мобілізаційне та оперативне розгортання в особливий період, здійснює заходи, пов'язані з підготовкою та призовом громадян на військову службу;

встановлює порядок надання Збройними Силами України в управління об'єктів державної власності, в тому числі земельних (водних) ділянок, інших природних ресурсів, фондів і майна, використання повітряного і водного простору, морських і річкових портів, аеропортів та аеродромів (посадочних майданчиків), засобів зв'язку і радіочастотного ресурсу, комунікацій, інших об'єктів інфраструктури держави, навігаційної, топогеодезичної, метеорологічної, гідрографічної та іншої інформації, ведення геодезичних і картографічних робіт, необхідних для виконання покладених на Збройні Сили України функцій та завдань як на платній, так і безоплатній основі, у грошовій та інших формах розрахунків;

визначає порядок фінансування Збройних Сил України за рахунок благодійних пожертв фізичних та юридичних осіб для забезпечення бойової, мобілізаційної готовності, боєздатності і функціонування Збройних Сил України;

{Частину першу статті 9 доповнено новим абзацом згідно із Законом № 1190-VII від 08.04.2014}

встановлює порядок забезпечення справності, технічної придатності та модернізації озброєння та військової техніки Збройних Сил України;

{Статтю 9 доповнено абзацом згідно із Законом № 1256-VI від 14.04.2009}

визначає порядок застосування зброї і бойової техніки з'єднаннями, військовими частинами і підрозділами, у тому числі черговими силами, Збройних Сил України в мирний час та в особливий період (крім періоду дії воєнного стану) у разі виконання ними завдань у випадках, визначених частиною четвертою статті 1 та статтею 1¹ цього Закону;

{Постанови КМ: № 1007, № 487, № 68, № 828}

{Абзац статті 9 в редакції Закону № 2341-IV від 13.01.2005; із змінами, внесеними згідно із Законами № 4026-VI від 15.11.2011, № 144-IX від 02.10.2019}

забезпечує реалізацію права на соціально-економічний захист військовослужбовців та осіб, звільнених з військової служби, членів їх сімей, а також членів сімей військовослужбовців, які загинули (померли), пропали безвісти, стали особами з інвалідністю під час проходження військової служби або потрапили в полон у ході бойових дій (війни) чи під час участі в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки;

{Абзац статті 9 із змінами, внесеними згідно із Законами № 5286-VI від 18.09.2012, № 2581-VIII від 02.10.2018}

регулює економічну та господарську діяльність у Збройних Силах України;

здійснює відповідно до Конституції і законів України контроль за діяльністю Збройних Сил України та інші повноваження щодо забезпечення бойової, мобілізаційної готовності, боєздатності і функціонування Збройних Сил України.

Стаття 10. Повноваження Міністерства оборони України у сфері управління Збройними Силами України

Міністерство оборони України:

здійснює військово-політичне та адміністративне управління Збройними Силами України;

реалізує політику держави у Збройних Силах України, розробляє принципи їх будівництва, визначає напрями розвитку Збройних Сил України і підготовки їх у мирний та воєнний час;

забезпечує життєдіяльність Збройних Сил України, їх функціонування, бойову та мобілізаційну готовність, боєздатність, підготовку до виконання покладених на них завдань, застосування, комплектування особовим складом та його підготовку, постачання озброєння та військової техніки, підтримання справності, технічної придатності та модернізації зазначеного озброєння і техніки, матеріальних, фінансових, інших ресурсів та майна згідно з потребами, визначеними Генеральним штабом Збройних Сил України в межах коштів, передбачених Державним бюджетом України, і здійснює контроль за їх ефективним використанням, організовує виконання робіт і надання послуг в інтересах Збройних Сил України;

{Абзац четвертий частини першої статті 10 в редакції Закону № 1256-VI від 14.04.2009}

проводить розвідувальну та інформаційно-аналітичну діяльність з метою забезпечення виконання завдань, які покладені на Збройні Сили України;

взаємодіє з органами державної влади та громадськими організаціями, контролює дотримання законодавства у Збройних Силах України;

{Абзац шостий частини першої статті 10 в редакції Закону № 1003-IV від 19.06.2003}

розглядає звернення, здійснює прийом громадян з питань, що належать до компетенції Міністерства оборони України;

{Частина першу статті 10 доповнено абзацом згідно із Законом № 1003-IV від 19.06.2003}

здійснює в межах своєї компетенції міжнародне співробітництво за воєнно-політичним, військово-технічним та іншими напрямками, а також з питань цивільно-військових відносин з відповідними органами інших держав та міжнародними організаціями;

{Частина першу статті 10 доповнено абзацом згідно із Законом № 1003-IV від 19.06.2003}

здійснює інші повноваження, передбачені законом.

Забезпечення окремих видів діяльності Збройних Сил України може проводитися державними підприємствами, що створюються у встановленому порядку Міністерством оборони України.

Організація діяльності Міністерства оборони України визначається законами України та Положенням, яке затверджується Президентом України.

{Частина третя статті 10 із змінами, внесеними згідно із Законом № 803-VI від 25.12.2008; в редакції Закону № 2592-VI від 07.10.2010}

Завдання та функції розвідувального органу Міністерства оборони України визначаються законом та положенням про цей орган, яке затверджує Президент України.

{Частина четверта статті 10 в редакції Закону № 912-IX від 17.09.2020}

Функції, завдання та особливості діяльності Сил спеціальних операцій Збройних Сил України визначаються законами України та положенням, що затверджується Президентом України.

{Статтю 10 доповнено частиною п'ятою згідно із Законом № 1437-VIII від 07.07.2016}

Розділ IV ДІЯЛЬНІСТЬ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Стаття 11. Засади діяльності Збройних Сил України

Збройні Сили України провадять свою діяльність на засадах:

вірності конституційному обов'язку та військовій присязі;

верховенства права, законності та гуманності, поваги до людини, її конституційних прав і свобод;

гласності, відкритості для демократичного цивільного контролю;

поєднання єдиноначальності і колегіального розроблення найбільш важливих рішень;

комплектування шляхом призову громадян на військову службу та прийняття на військову службу за контрактом;

постійної бойової та мобілізаційної готовності;

збереження державної таємниці;

{Абзац восьмий статті II із змінами, внесеними згідно із Законом № 803-VI від 25.12.2008}

виховання військовослужбовців на патріотичних, бойових традиціях Українського народу, додержання військової дисципліни;

забезпечення державного соціально-економічного та соціально-правового захисту громадян, які перебувають на службі у Збройних Силах України, а також членів їх сімей;

заборони створення і діяльності організаційних структур політичних партій.

Стаття 12. Основні складові діяльності Збройних Сил України

Підготовка Збройних Сил України до виконання покладених на них Конституцією України завдань, організація та забезпечення їх виконання, підтримання на належному рівні бойової і мобілізаційної готовності та боєздатності, виховна робота, збереження життя і здоров'я особового складу, забезпечення законності та військової дисципліни у Збройних Силах України здійснюються органами військового управління, командирами і начальниками всіх рівнів відповідно до вимог Конституції України та законів України, інших нормативно-правових актів, що регулюють відносини у сфері оборони.

Стаття 13. Мова у Збройних Силах України

Мовою Збройних Сил України є державна мова.

Мовою статутів, документації, діловодства, команд, навчання, виховних заходів, іншого статутного спілкування та службової діяльності у Збройних Силах України є державна мова.

{Стаття 13 в редакції Закону № 2704-VIII від 25.04.2019}

Стаття 14. Господарська діяльність у Збройних Силах України

Збройні Сили України можуть здійснювати господарську діяльність згідно із законом.

Земля, води, інші природні ресурси, а також майно, закріплені за військовими частинами, військовими навчальними закладами, установами та організаціями Збройних Сил України, є державною власністю, належать їм на праві оперативного управління та звільняються від сплати усіх видів податків відповідно до законів з питань оподаткування.

{Частина друга статті 14 із змінами, внесеними згідно із Законом № 107-VI від 28.12.2007 - зміну визнано неконституційною згідно з Рішенням Конституційного Суду № 10-рп/2008 від 22.05.2008; в редакції Закону № 309-VI від 03.06.2008}

Особливості правового режиму майна Збройних Сил України визначаються відповідним законом.

Стаття 15. Фінансування Збройних Сил України

Фінансування Збройних Сил України здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України. Фінансування Сил спеціальних операцій Збройних Сил України здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України, які виділяються Міністерству оборони України окремим рядком на утримання Сил спеціальних операцій Збройних Сил України, а також інших джерел, передбачених законодавством.

{Частина перша статті 15 в редакції Закону № 1437-VIII від 07.07.2016}

Фінансування Збройних Сил України може здійснюватися додатково за рахунок благодійних пожертв фізичних та юридичних осіб у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

{Статтю 15 доповнено новою частиною згідно із Законом № 1190-VII від 08.04.2014}

Фінансування витрат Міністерства оборони України на виконання завдань, до яких можуть залучатися з'єднання, частини і підрозділи Збройних Сил України, визначених частиною третьою статті 1 цього Закону, здійснюється Кабінетом Міністрів України за рахунок коштів, що виділяються у встановленому законом порядку на виконання цих завдань, або додаткових коштів (надходжень).

Контроль за виконанням Державного бюджету України в частині, що стосується витрат на забезпечення функціонування Збройних Сил України, здійснюється згідно із законом.

Стаття 16. Соціальний і правовий захист військовослужбовців, резервістів та військовозобов'язаних, призваних на збори, членів їх сімей, працівників Збройних Сил України

{Назва статті 16 в редакції Закону № 1127-VII від 17.03.2014}

Держава забезпечує соціальний і правовий захист військовослужбовців, резервістів, які виконують обов'язки служби у військовому резерві, та військовозобов'язаних, призваних на навчальні (або перевірені) та спеціальні збори, членів їх сімей, працівників Збройних Сил України, а також членів сімей військовослужбовців, резервістів та військовозобов'язаних, які загинули (померли), пропали безвісти, стали особами з інвалідністю під час виконання службових обов'язків або постраждали у полоні в ході бойових дій (війни), в умовах

надзвичайного стану чи під час виконання службових обов'язків за межами України в порядку військового співробітництва або у складі національного контингенту чи національного персоналу у міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки.

{Частина перша статті 16 із змінами, внесеними згідно із Законом № 5286-VI від 18.09.2012; в редакції Закону № 1127-VII від 17.03.2014; із змінами, внесеними згідно із Законом № 2581-VIII від 02.10.2018}

Соціальний і правовий захист військовослужбовців, резервістів, які виконують обов'язки служби у військовому резерві, військовозобов'язаних, призваних на навчальні (або перевірочні) і спеціальні збори, та членів їх сімей здійснюється відповідно до Закону України "Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" та інших нормативно-правових актів.

{Частина друга статті 16 в редакції Закону № 1127-VII від 17.03.2014}

Соціальний захист працівників Збройних Сил України забезпечується відповідно до законодавства про працю, про державну службу, інших нормативно-правових актів.

{Стаття 16 в редакції Закону № 328-V від 03.11.2006}

Стаття 17. Обмеження політичної діяльності у Збройних Силах України

Військовослужбовці зупиняють членство у політичних партіях та професійних спілках на період військової служби.

Військовослужбовці можуть бути членами громадських організацій, за винятком організацій, статутні положення яких суперечать засадам діяльності Збройних Сил України, і можуть брати участь в їх роботі у вільний від обов'язків військової служби час, коли вони вважаються такими, що не виконують обов'язків військової служби.

Організація військовослужбовцями та резервістами під час виконання ними обов'язків служби у військовому резерві страйків і участь в їх проведенні не допускаються.

{Частина третя статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1127-VII від 17.03.2014}

Військовослужбовці, резервісти на час виконання ними обов'язків служби у військовому резерві та працівники Збройних Сил України можуть бути обмежені у свободі пересування, вільному виборі місця проживання та праві вільно залишати територію України, праві на збирання, використання і поширення інформації відповідно до закону.

{Частина четверта статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1127-VII від 17.03.2014}

Працівники зупиняють членство у політичних партіях на період роботи у Збройних Силах України.

{Частина п'ята статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 803-VI від 25.12.2008}

Функціонування професійних спілок працівників, які уклали трудовий договір із Збройними Силами України, здійснюється відповідно до Закону України "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності".

Організація працівниками Збройних Сил України страйків і участь в їх проведенні не допускаються.

Кожному військовослужбовцю та резервісту гарантується право сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої.

{Частина восьма статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1127-VII від 17.03.2014}

Військовослужбовцям та резервістам надається можливість відправляти, одноособово чи колективно, релігійні культи і ритуальні обряди, вести релігійну діяльність з додержанням вимог Конституції України та законів України.

{Частина дев'ята статті 17 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1127-VII від 17.03.2014}

Стаття 18. Контроль і відповідальність за виконання цього Закону

Контроль за виконанням цього Закону покладається на органи державної влади, передбачені законами України.

Нагляд за додержанням законності у Збройних Силах України, цивільний демократичний контроль за діяльністю Збройних Сил України здійснюються відповідно до закону.

Розділ V ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування, крім статті 16, яка набирає чинності з 2001 року.

2. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк після набрання чинності цим Законом:

подати Верховній Раді України пропозиції щодо внесення змін до законів України, що випливають з цього Закону;

привести свої нормативно-правові акти у відповідність з цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Президент України

Л.КРАВЧУК

м. Київ
6 грудня 1991 року
№ 1934-ХІІ

Про Збройні Сили України
Закон України від 06.12.1991 № 1934-ХІІ
Редакція від **23.03.2023**, підстава — [2952-ІХ](#)
Постійна адреса:
<https://zakon.rada.gov.ua/go/1934-12>

Законодавство України
станом на 28.07.2023
чинний

1934-12

Публікації документа

- Голос України від 20.12.1991
- Відомості Верховної Ради України від 03.03.1992 — 1992 р., № 9, стаття 108